

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spisa, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . . . 5— „
četrt leta . . . . . 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za peti-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od gnostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščena od peti-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

„Regulacija“ na Kranjskem.

Na seji dne 24. t. m. je bilo deželnemu zboru izročeno poročilo deželnega odbora, ki se z njim predlaga načrt novega zakona o ljudskem šolstvu na Kranjskem. Izvoljen je bil šolski odsek, ki ga tvorijo poslanci: Reisner, Gangl, grof Margheri (podnačelnik), dr. Eger, dr. Zajec (načelnik), Perhavec, Dimnik, dr. Pegan, Ivan Lavrenčič, Škulj (zapisnikar). Ta odsek ima nalogo, da presodi predloženi načrt. Iz tega zakonskega načrta, ki bo brez dvoma po večini S. L. S. sprejet, navajamo tiste nove določbe, iz katerih je razvideti, kako si večina predstavlja in ždi regulacijo. To ni regulacija, ampak »regulacija«.

I. poglavje — IV. oddelek.

Splošna določila.

§ 47. Deželnemu glavarju v vojvodini Kranjski pristojni pravica, da se sme vsak čas osebno ali po članu, ki ga on odbere, prepričati o stanju šol v deželi, v ta namen tudi kot poslušalec biti navzoč pri pouku in to, kar bi morebiti opazil, sporočiti predsedniku deželnega šolskega sveta.

III. poglavje — II. oddelek.

O službenih prejemkih našega osebja.

§ 112. Letne plače na javnih občinskih ljudskih šolah stalno nameščenih učnih oseb so razdeljene v tri razrede, in sicer: v plače I. razreda z 2000 K, v plače II. razreda s 1700 K, v plače III. razreda s 1400 K.

Učiteljice so enake učiteljem.

Začasno nastavljene učne osebe prejemajo 800 K letnega adjuta.

§ 113. Pri prvi določitvi osebne statusa na podstavi tega zakona je postopati na naslednji način:

Predsedstvo deželnega šolskega sveta ima deželnemu odboru predložiti osnutek statusa v izjavo v neprestopnem roku štirih tednov.

Po izjavi deželnega odbora ali brez uspešno preteklem neprestopnem roku je

eventualno revidirani osnutek statusa pred izložitvi deželnemu šolskemu svetu v končno veljavno sklepanje.

Pri uvrstitvi učnih oseb v osebni status ima brez izjeme veljati, da se vsaka učna oseba uvrsti v višjo nego dosedanjo letno plačo.

Razen tega naj se deželni šolski svet pri uvrstitvi ozira na nastopne okolnosti:

- na službeno vedenje,
- na izvenslužbeno vedenje,
- na službeno starost.

§ 114. Poznejša uvrstitev, oziroma pomaknitev iz nižjega v prvi višji plačilni razred se izvrši po naslednjih načelih:

S prvim stalnim imenovanjem pride učna oseba v III. plačilni razred, se pomakne po desetih v III. plačilnem razredu dovršenih službenih letih v II. in po 15 v tem dokončanih službenih letih v I. plačilni razred.

Dejanska pomaknitev v višji plačilni razred se izvrši s sklepom deželnega šolskega sveta po izjavi deželnega odbora.

Pogoj za pomaknitev bodi razen dovršene predpisane službene dobe tudi zadovoljivo službeno in izvenslužbeno vedenje učne osebe. Če ni tega zadnjega pogoja, je pomaknitev odložiti. Sme se pa izjemoma pri prav posebno hvalnemu službenem in izvenslužbenem vedenju skrajšati doba za pomaknitev s pritrditvijo deželnega odbora, toda največ vselej za pet let.

§ 115. Vse stalne denarne prejemke, ki jih dobiva učna oseba iz obveznosti posameznih oseb, iz ustanov i. e. jih — s pridržkom njih odmenila v posebne namene — pobira občina na račun šole in odpravlja dotičnemu davčnemu uradu.

§ 116. Užitki od njiv, vrtov (vinogradov), travnikov ali gozdov, katerih posest je zvezana z učiteljevim mestom, se v denar precejajo tako, da se od katastralnega čistega donosa vsake parcele odštejejo dotični davki s prikladami vred.

§ 117. Kolikor še manjka po precenitvi teh užitkov (§ 116.) do najmanjšega zneska učiteljeve stalne letne plače, se

mu mora v mesečnih naprejšnjih obrokih iz normalnošolskega zaklada v gotovini izplačati.

§ 118. Za učno osebje samostojnih in najvišjih treh razredov osemrazrednih meščanskih šol določi plače ob njih ustanovitvi vselej posebe deželni šolski svet potem, ko prejme predlog dotičnega okr. šolskega sveta, oziroma občinskega zastopa deželnega stolnega mesta Ljubljane.

§ 119. Stalno nameščene učne osebe imajo po vsakih petih letih, ki so jih prebile nepretrgano in z dobrim uspehom na kakih javni ljudski šoli, do dokončane 30. leta službene dobe pravico do službenih starostnih doklad, ki so pri učnem osebju meščanskih šol odmerjene vsaka z 10% vsakokratne letne plače, pri učnem osebju ostalih ljudskih šol brez ozira na letno plačo vsaka s 150 K.

Prvo petletje se začne šteti, in to ne glede na to, ali je učna oseba prebila službeno dobo na Kranjskem ali v kateri drugi v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel, z dnem prve stalne namestitve, vsako naslednje petletje pa se šteje po prejšnjem.

Službene starostne doklade prisojajo okrajni šolski sveti, v Ljubljani pa mestni šolski svet.

§ 120. Vsak voditelj (voditeljica) javne šole ima pravico do stanovanja, ki obstoji najmanj iz dveh sob in potrebnih stranskih prostorov in ki mu ga je, če le mogoče, odkazati v šolskem posloju. Ako se mu tako stanovanje ne more dati, mu pristojni stanarina, ki znaša pri ravnateljih meščanskih šol in pri voditeljih občinskih ljudskih šol v Ljubljani 700 K, zunaj Ljubljane v mestih, trgih in obrtnih krajih, ki jih s sklepom določi deželni odbor, 550 kron in v ostalih krajih v deželi 350 K.

Stalno nameščenim učnim osebam na javnih ljudskih šolah v Ljubljani pristojni brez ozira na plačilni razred 500 K stanarine.

Stanarine za učno osebje na javnih občinskih ljudskih šolah plačujejo dotične šolske občine, za učno osebje na javnih meščanskih šolah pa dotični šolski okraji.

Stanarina se izplačuje v enakih obrokih ob najeminskih rokih, ki jih pove

okrajni šolski svet, drugače pa dne 1. februarja, 1. maja, 1. avgusta in 1. novembra. Stanarina ni všteta v pokojnino.

§ 121. Vsaki stalno nameščeni učni osebi, ki ji je izročeno šolsko vodstvo, pristojna letna opravilna doklada.

Ta doklada znaša pri enorazrednih, dvorazrednih in trirazrednih ljudskih šolah 200 K, pri štirirazrednih in petrazrednih ljudskih šolah 300 K in pri nadpetrazrednih ljudskih šolah ter pri meščanskih šolah 400 K.

Opravilna doklada se izplačuje v štirih enakih obrokih dne 1. februarja, 1. maja, 1. avgusta in 1. novembra in je všteta v pokojnino, in to s tistim zneskom, ki ga učna oseba uživa tisti čas, ko se upokoji.

§ 122. Učitelji za neobvezne učne stroke in pa učiteljice za ročna dela v primerih, označenih v § 15., odst. 2. in 3., državnega zakona z dne 14. maja 1869. l., dobivajo stalno nagrado, ki je za vsako tedensko učno uro določena z letnimi 50 K.

§ 123. Za pouk na ekskurendni šoli dobiva dotična učna oseba nagrado, ki se ravna po razdalji od službenega kraja, in sicer znaša letna nagrada s potnino vred pri razdalji nad 5 km 500 K, pri razdalji nad 6 km 600 K, pri razdalji nad 7 kilometrov 700 K in pri razdalji nad 8 km 800 K.

§ 124. Vse na kakih javni ljudski šoli začasno ali stalno nameščene učne osebe se imajo zadrževati vsakega postranskega opravila, ki nasprotuje dostojnosti in časti njih stanu ali ki zahteva časa v kvar natančnemu izpolnjevanju njih poklica ali ki provzročuje pristranost v službovanju.

§ 125. Okrajno šolsko oblastvo mora ob prestopkih v prednjem paragrafu izrečene prepovedi takoj strogo uradno postopati; kadar pa opazi prekršek te prepovedi, naj dotičnemu določi največ šesttedenski rok, v katerem se mora odreči ali šolski službi ali postranskemu opravilu.

Zoper ta poziv je dovoljena pritožba do deželnega šolskega oblastva, ki jo je vložiti v osmih dneh in kar najhitreje rešiti.

LISTEK.

† Luka Trafenik.

Pri Sv. Florijanu pod Bočem na Štajerskem so pokopali dne 18. t. m. veterana slovenskega štajerskega učiteljstva, v pokojnega nadučitelja Luko Trafenika v visoki starosti skoraj 81 let.

Pokojnik je bil mož izrazitih svojstev. Kot domačin imovitih staršev se ni mogel ločiti iz rodnega kotička. Mimogrede je služboval v Studencih in v Guštanju na Koroškem, potem pa nad 40 let v svoji rojstni župniji. Bil je samostojnih nazorov, ki se ni uklonil birokratskim predstojnikom in nemčurkim oblastim. Preko vseh predpisov in ukazov je poznal le narodno vzgojo. Po odhodu nemškutarkega nadzornika je rekel učencem: »Bog z njim! Z nemščino naj nas pusti le v miru. Doma ne potrebujete nemščine, kdor pa pride po svetu, se je bo že naučil. Saj smo Slovenci brihtne glave.«

V tem duhu je vzgojil rod za rodom, posebno pa svojo rodovino. Njegov revolucionarni, narodni duh je prešel tudi na njegovega najmlajšega sina Cvetka, ki je ravno pred enim letom rajši zapustil svet, kakor da bi tlačnil v učiteljski bedi. Starejši sin Josip je duhovnik v knezoškofij-

ski pisarni v Mariboru, znan glasbenik in prijatelj učiteljstva.

Izprevod je bil veličasten, kakršnega ondodna župnija še ni videla. Na grobu je govoril domači g. župnik, v imenu hvaležnih učencev in učenk pa se je ganljivo poslavljal pokojnikov sorodnik potovalni učitelj Ante Beg.

Miruj, neupogljiv duh! Blag ti spomin!

† Josip Jeglič.

Zopet se je zredčila naša vrsta za en člen: nadučitelj Josip Jeglič je umrl po dolgi in mučni bolezni 17. februarja t. l., ne izpolnivši niti 30. leta svoje starosti!

Jeglič je bil doma s Podbrezjaj na Gorenjskem od čislane rodovine. Maturiral je leta 1904. ter je ves čas služboval v Selcih. Izpit učiteljske usposobljenosti je napravil 1909. l., a za definitivnega učitelja je bil imenovan šele l. 1911. tako kesno zaradi intrig gotovih ljudi. Ko je bil pred par leti upokojen njegov prednik, nadučitelj Niko Stanovnik, je Jeglič postal nadučitelj trirazrednice v Selcih. Seveda tako gladko to ni šlo; a ker nobeden njegovih kolegov iz kolegialnosti ni hotel prošiti za sicer lepo službo, uverjen, da ta pritiče le Jegliču, je naposled zmagal ter dosegel svoj smoter.

Za družico na trnjevem potu učiteljskega življenja si je izbral gđc. Marijo Šliberjevo, hčerko vrle narodne in spoštovane rodovine iz Selc. Rodila mu je troje otrok, katerih eden je umrl; dva mu pa še živita, triletna Olgica in mlajši ji bratec Joško.

Jeglič je bil vesten učitelj, mož plemenitega srca, ki je bilo prepojeno ljubezni do slovenske mladine in domovine. Bil je značajan, napreden učitelj, ki ni prodal svojega moštva, svojega prepričanja za skledo leče. V družbi zmerom vesel in ljubezniv, se vendar v politiške boje ni spuščal, in marsikak rezek dopis je bil po krivici zarezan na njegov rovaš. Jeglič sploh ni bil prijatelj pisanja. Kolikor jaz vem, je bil kratek nekrogol njegovega tovariša rojaka v »Uč. Tov.« edini spis izpod Jegličevega peresa. Največja zabava blagega pokojnika je bilo tož lov, tarok, kegljanje.

Služba njegova ni bila lahka, zakaj opravljal je tudi od lanskega leta ekskurendno šolo na Podlonku. Prihajajoč v potu svojega obraza s Podlonka, mi je večkrat tožil v Šliberjevi gostilnici o težavah, ki so združene s to službo. Ta naporna služba in prestrastna hoja na lov je zrahljala njegovo itak šibko zdravje. Jel je sumljivo pokašljevat, hirati, in hripavost njegova je rasla boljbolj. Izprosil si je

bil daljšega dopusta, iskal pomoči pri zdravnikih in v ljubljanski bolnici, zaman! Dne 17. t. m. je izdihnil ob 11. uri ponoči.

Pravili so mi, da so bili zadnji trenutki njegovega življenja jako srce presunljivi. Uro pred smrtjo je baje zahteval, da vidi hčerko Olgo... Z največjim napotrom je dajal še navodila glede vzgoje svojih otrok.

Izvedevši, da se Jegliču slabo godi, sem ga obiskal v nedeljo 15. februarja t. l. Pri Šliberjevih se mi je opomnilo, naj ga ne silim h govorjenju, ker da mu to škoduje.

Šel sem v šolo in čim sem ga ugledal, sem se uveril, da ima isto bolezen, kakor blagopokojni moj brat Avgust, bivši c. kr. učitelj na vadnici v Gorici in znani slovenski skladatelj (t. j. sušica v dušniku).

Srce se mi je krčilo ob tem prepričanju. Bilo je navzočih več preprostih obiskalcev, sedečih za mizo. Sedel sem na stol ob njegovi postelji ter začel: »Dragi prijatelj! Govoril ti bom v nemškem jeziku, da ne bo razumela okolica!« In potem sem mu začel govoriti besede tolažbe, rišoč mu ničnost tega življenja. Poudarjal sem posebno živ zglede iz svojega življenja, kako plačilo sem dobil za vsestransko svoje delovanje itd. Končno sem ga zagotavljal, da je smrt le prepoved k boljšemu življenju. Ginjen in nepremično

IV. oddelek.

O disciplinarnem postopanju proti učnemu osebju.

§ 137. Vsako vedenje stalno ali začasno nameščenih učnih oseb, ki je nasprotno njih dolžnostim, pograja kot službeni pregrešek ali šolski voditelj ali okrajni šolski svet ustno ali pisмено ter opozori obenem na zakonite posledice ponovne prekršitve dolžnosti ali pa kaznuje tako vedenje deželni šolski svet z disciplinarno kaznijo.

§ 138. Disciplinarne kazni so:

- ukor;
- globe do 100 K;
- vzete šolskega vodstva;
- prestavlanje na drugo učno mesto ob lastnih stroških;
- izguba pravice do ene ali več službenih starostnih doklad;
- nepomaknitev v višji plačilni razred ali poznejša pomaknitev;
- odpust iz službe.

Globe se stekajo v normalnošolski zaklad in se pobirajo z utrški od službenih prejemkov dotične učne osebe.

§ 139. Ukori je vselej pismen in mora obsegati pretinjo, da se bo strožje postopalo, ako dotična oseba iznova prekrši svoje dolžnosti.

Po triletnem brezgrajnem vedenju se dotični osebi ta kazen več ne šteje.

§ 140. Šolsko vodstvo se sme vzeti kazensko z izpremembo ali brez izpremembe službenega kraja, vselej pa izgubi dotična oseba prejemke, ki so z vodstvom v zvezi.

§ 141. V tem primeru in tudi pri premeštitvi na kako drugo učno mesto v istem okraju mora disciplinarna razsodba obenem določiti vrsto, v katero je poslej dotičnega všteti pri učnem osebju njegovega službenega kraja.

§ 142. Disciplinarna komisija ni pri prisojanju v § 138. navedenih disciplinarnih kazni vezana na nobeno površno uporabo kazni.

§ 143. Odpustiti pa se sme iz šolske službe učna oseba praviloma le tedaj, ako vkljub najmanj eni disciplinarni kazni iznova zelo zanemaria ali krši službene dolžnosti.

Takoj se sme odpustiti samo tista učna oseba, ki je jako zlorabila strahovalno oblast, se hudo pregrešila zoper vero in pravost.

§ 144. Disciplinarna komisija za učiteljsko obstoji:

- iz načelnika in njegovega namestnika;
- iz treh od deželnega šolskega sveta imenovanih članov in iz enoliko nadomestnikov;
- iz enega člana sodniškega stanu in njegovega nadomestnika;
- iz poročevalcev (referentov).

Načelnika in njegovega namestnika imenuje deželni odbor.

Pod c) navedenega člana in njegovega nadomestnika imenuje predsedstvo c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradcu na podstavi ternopredloza deželnega šolskega sveta izmed sodnikov glasovalcev c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani.

Poročevalce imenuje deželni odbor izmed pravnoizobraženih deželnih uradnikov, ki so politično-praktični izpiti prebili z uspehom.

Stroški disciplinarne komisije se plačujejo iz normalnošolskega zaklada.

§ 145. Disciplinarna komisija je konstituirana, kadar so imenovani načelnik, njegov namestnik in poročevalci.

Načelnik pozove brž, ko je bil imenovan, deželni šolski svet, naj imenuje v § 144. pod b) navedene tri člane in zaradi imenovanja pod c) predloži predsedstvu višjega deželnega sodišča ternopredloge.

Če člani pod b) in c) iz kateregakoli vzroka niso še imenovani, ko je preteklo 30 dni po tem pozivu, ne vpliva to na sklepčnost disciplinarne komisije.

§ 146. Disciplinarna komisija nastopa uradoma ali vsled ovadbe.

Ovadbe je podajati načelniku disciplinarne komisije.

Ako meni načelnik, da je povoda za disciplinarno postopanje, izroči zadevo enemu izmed poročevalcev kot preiskovalnemu komisarju v izvršitev preiskave in obvesti o tem obdolženca in deželni šolski svet.

Preiskovalni komisar ima dejanski stan po spisih dognati in obdolženca v opravičenju oponositi.

Ustne izpovedbe obdolženčeve, pri čem in pojasnilce je po zapisnikarju zapisati v zapisnik.

Okrajni in krajni šolski sveti in krajni šolski nadzorniki morajo uradno poslovanje preiskovalnega komisarja na njegovo zahtevo podpirati in nemudoma izvršiti zaslische, ki jih zaprosi.

Po dovršeni preiskavi predloži preiskovalni komisar spise načelniku disciplinarne komisije v nadaljnje uradno poslovanje.

Če smatra načelnik obdolženčeve opravilno za zadostno, ustavi nadaljnje postopanje in naznani to pisмено obdolženca in deželnemu šolskemu svetu.

Če se mu pa ne vidi zadostna, odredi ustno disciplinarno obravnavo.

K tej je povabiti:

- obdolženca;
- v § 144. pod b) in c) navedene člane in nadomestnike;
- poročevalca, ki ga je načelnik določil za ustno disciplinarno obravnavo.

Preiskovalni komisar je izključen od te obravnave in se sme pri njej samo kot priča zaslišati.

§ 147. Disciplinarna komisija je sklepčna, če sta razen načelnika in njegovega namestnika navzoča še dva člana.

Ako ni razen načelnika in določenega poročevalca prišel ob določenem času noben član disciplinarne komisije, je načelnik upravičen svojega namestnika privzeti kot tretjega glasovalca.

Kot zapisnikar mora poslovati pravno izobražen deželni uradnik.

§ 148. Obdolženec se sme pri obravnavi posluževati zagovornika, ki si ga izbere izmed svojih stánovskih tovarišev ali izmed oseb, vpisanih v zagovorniškem imeniku.

§ 149. Obravnava se začne z navedbo stvari. Načelnik ali, če je on zadržan, njegov namestnik vodi obravnavo.

Ko so ugotovljene obdolženčeve generalije, poda poročevalec objektivno poročilo o uspehu preiskave in razloži natančno obdolžne točke, a ne da bi izustil kako mnenje o krivdi ali nekrivdi.

Če je obdolženec prišel k obravnavi, dobi takoj po poročevalcu besedo v svoj zagovor.

Potem se zaslišijo priče in izvedenci, ki so se morebiti povabili. naposled pa dobita končno besedo obdolženec in njegov zagovornik.

Disciplinarna komisija odloči v tajnem posvetovanju z večino glasov. Tudi predsednik glasuje. Pri enakem številu glasov velja mnenje, ki je obdolženca ugodnejše.

Komisija mora najprej odločiti, je li dokazovanje smatrati za zadostno ali naj se odredi dopolnitev.

Če meni komisija, da zadostujejo podana dokazila, izreče potem razsodbo o stvari sami.

Razsodbo je izdati pisмено in mora obsegati izrek o krivdi in kazni ter razloge.

Po eno razsodilo je vročiti obdolženca, deželnemu, okrajnemu in krajnemu šolskemu svetu.

Razsodba disciplinarne komisije je končno veljavna in ni zoper njo pravnih lekov.

Deželni šolski svet mora brez odloga ukreniti odredbe, ki izvirajo iz disciplinarne razsodbe.

§ 150. Odpust iz šolske službe ima deželni šolski svet brez disciplinarne razsodbe odrediti, če je bila proti učni osebi izrečena kazenskosodna obsodba, ki jo izključuje od pasivne volilne pravice za občinski zastop. (Oddelek III. § 48. drž. zak. z dne 14. maja 1889. l.).

§ 151. Vsak odpust iz šolske službe je naznaniti ministru za bogočastje in uk, ki priobči to deželnemu šolskemu svetu drugih v državnem zboru zastopanih dežel.

§ 152. Okrajni šolski svet mora odstaviti učno osebo in ji ustaviti prejemke za čas sodne disciplinarne preiskave, ako zahteva učiteljski ugled, da se takoj odstrani iz službe za dobo preiskave.

Pritožba zoper odstavitev nima odločilne moči.

§ 153. Ako bi bilo preživljenje odstavljene osebe ali njegove rodbine v nevarnosti, mora okrajni šolski svet obenem določiti preživnino, ki mu jo je dajati in ki sme znašati največ dve tretjini letne plače, katero je imel tedaj, ko je bil odstavljen.

Ako se pozneje spozna za nekrivega, mu je povrnilo, kar je začasno izgubil službenih dohodkov.

* * *

Poslanec tov. Gangl je na seji šolskega odseka dne 26. t. m. podal v imenu kluba poslancev N. N. S. nastopno izjavo:

Najvažnejše in najnujnejše socialno vprašanje, ki ga naj bi rešil deželni zbor še v tem zasedanju, je ureditev službenih prejemkov kranjskega učiteljstva, katera ureditev naj bi se zaradi nužnosti in neodločljivosti ter zato, ker so v ta namen deželi na razpolago potrebna materialna sredstva, izvedla takoj sama zase, in sicer z veljavnostjo od 1. januarja 1914.

Obžalujem, da se spravlja to poglavitno socialno vprašanje v zvezi z drugimi določbami šolskega zakona, ki so bile — vsaj kar se šolskega nadzorstva tiče — zakonjene komaj dne 23. oktobra 1912, dež. zak. št. 66.

Ako se je v pretekli poslovni dobi deželnega zbora obravnaval in sklepal zakon o šolskem nadzorstvu sam zase, ako je bil ta zakon komaj sankcioniran, ne more biti pač nobenega vzroka in izgovora, da bi se tudi službeni prejemki učiteljstva ne mogli ali ne smeli zakoniti sami zase.

Iz dejstva pa, da se rešitev krušnega vprašanja kranjskega učiteljstva spravlja v odvisnost z drugimi, s tem vprašanjem po bistvu ločenimi vprašanji, izvira sumnja, da se hoče regulacija sama zavleči, v čemer nas potrjujejo nekatere določbe v tem zakonskem načrtu, ki se more o njih z vsoto gotovostjo soditi, da jih vlada ne more predložiti v Najvišjo sankcijo, ker jemljejo učiteljskemu pravico, iskati svojim interesom zavetja in pomoči pri višjih oblasteh; n. pr. določba, da je razsodba disciplinarne komisije kon-

čno veljavna in da ni zoper njo pravnih lekov. (§ 149. odstavek 10, zak. načrta).

Toda vzlic temu bi bila N. N. S. pripravljena sodelovati ob razpravah tega zakonskega načrta, ako bi ta vsaj od daleč odgovarjal njenim principom glede na uredbo šolstva in gmojnega vprašanja učiteljstva.

Ampak določbe tega načrta stoje z našimi načeli v diametralnem nasprotju in so učiteljskemu v nekaterih točkah celo na kvar, da ne moremo pri njih zakonitvi prevzemati nobene odgovornosti. To odgovornost naj nosi večina sama!

Že ta programna načelna razlika nam ne daje nič upanja, da bi imelo naše sodelovanje kaj uspeha, da bi naši izpremišljivi predlogi ublažili, izbrisali silo in krivico, ki se potom tega zakona obeta učiteljskemu. Naše sodelovanje je nemogoče in bi bilo brezuspešno tudi zagadelj, ker je bila na zadnji javni seji deželnega zbora vojvodine Kranjske iz ust poslanca in klubovega načelnika večine izrečena v parlamentarnem življenju doslej neznan beseda, da bo večina odklonila vsak predlog, ki pride od naše strani!

Končno pa je naše sodelovanje nemogoče zlasti še zato, ker nečemo in ne moremo biti udeleženi ob prevaranih upih kranjskega učiteljstva, ker nečemo in ne moremo biti izdajalci njihovih vitalnih zahtev, ker nečemo in ne moremo dati povoda novim bolestim, vzdihom in solzami!

Odgovornost — kakor že rečeno — naj nosi za vse to stranka večine!

Zahteve N. N. S. glede na končno ureditev službenih prejemkov učiteljstva so izražene v našem nujnem predlogu, ki smo ga vložili dne 5. t. m., ki pa še ni prišel na utemeljevanje.

Te zahteve naše stranke se popolnoma krijejo z zahtevami vsega avstrijskega učiteljstva, kar nam dokazuje tudi spomenica Slomškove Zveze z dne 11. februarja t. l., ki se v svoji točki III., št. 2, izreka solidarno s temi zahtevami.

Ako bi v tem odločilnem trenutku odrekli učiteljskemu upravičenost in utemeljenost njegovih zahtev, bi s tem pokazali, da ne znamo ceniti njegovega kulturnega dela in da mu nečemo zagotoviti tiste eksistence, ki odgovarja bistvu § 55. drž. šol. zakona.

N. N. S. ve, da je le četrstoletnemu skupnemu delu vsega avstrijskega učiteljstva pripisati zaslugi, da dobe dežele predokaze od države; N. N. S. pa je tudi prepričana, da so ti predokazi namenjeni v prvi in edini vrsti učiteljskemu.

Ta denar je torej denar učiteljstva, in to povsem opravičeno zahteva, da se od njega samega priborjeni denar porabi samo za učiteljsko!

In z ozirom na sredstva, ki jih dobi naša dežela od države, bi se lahko plače našega učiteljstva izenačile plačam državnih uradnikov od XI. do VIII. činovnega razreda. Potem bi bilo tega krušnega boja konec, in uvedene bi bile normalne razmere.

§ 112 tega načrta pa ni samo docela nasproten temu postulat, nego n. pr. v I. razredu niti za vinar ne izboljšuje — kar se tiče temeljne plače — položaja sedanjega učitelja I. plač. stopnje in je n. pr. učitelj v

me je gledal in poslušal bolnik. Ko sem vstal in mu rekel: »Dragi Josipe, obiščem Te kmalu zopet« — tedaj se mu je vdrla debela solza po bledem licu in, poproživši mi roko, dahnil je komaj slišno: »Da, da, dragi Janko, kmalu me zopet obiščeš, ko me boš kropil.«

Rosnim očesom sem naglo zapustil sobo.

In zgodilo se je tako, kakor je rekel: že v petek, 20. t. m., sem bil zopet v šoli v Selcih, raz katero je plapolala črna zastava, da tovariša pokropim in se udeležim njegovega pogreba. Ta je bil jako lep. Udeležilo se ga je precej tovarišev in tovarišic, na čelu jim okrajni šol. nadzornik, g. Karel Simon. Med pogrebi si videl ljudi vseh slojev. Pogled na žalujočo in bolešno sopogo bi bil omečil kamenito srce! Udeležila se je pogreba šolska mladina z zastavo, ognjegasci, sorodniki in nebroj žalujočih. Pod vodstvom tovariša V. Rusa so tovariši pevci zapeli ganljivo žalno pesem pred šolo in na pokopališču. Žalni izprevod je vodil predsednik krajnega šolskega sveta, župnik J. Kepec, ob asistenci kaplana Tavčarja in pokolnikovega brata, frančiškana Jegliča. Veliko vencev je dičilo krsto. V cerkvi sta proizvajala Gruberjev »Requiem« g. Anton Tevž in tovariš Janko Mihelič, prvi kot organist, drugi kot pevec-baritonist. Rešila sta svojo nalogo izborni. Tevž je

mlad, spreten organist, a tovariš Mihelič je briljiral s svojim fenomenalnim baritonom. Škoda, da se mladi tovariš stalno ne posveti pevski karieri!

Na pokopališču je Jegliču v slovo ganljivo govoril g. nadzornik sam. Potem smo tiho in resno odšli ter se v gostilnici Jegličevega tasta, g. Fr. Šliberja, sestali k obedu. Gosp. Šliber nam je brezplačno postregel z izbornim rizlingom, na čemer mu hodi lepa hvala.

In sedaj počivaš, dragi Josipe, na pokopališču v Selcih ob znožju gora, ki sem jih opeval jaz v pesmi »Na Gorenjskem« v »Zvončku«. In zdi se mi, kakor da citiraš moje verze:

Ko izdihnem, v vašem znožju jaz trpin bom pokopan, mir uživaj bodem božji, ki mi tu je bil neznan... Sladko počivaj, blaga duša!

Bukovica, 23. februarja 1914.

Janko Leban.

ERLINDA BERNARDOVA:

Moje potovanje po Švici.

(Dalje.)

Genova (Genf).

imenovana »švicarski Paris«, ima samo 125.000 prebivalcev, toda nudi meščanu

kakor tujcu isto, kot mesto s 500.000 prebivalci. Razprostira se ob jezeru in na obeh bregovih Rhone. V prvem stoletju je bilo mesto Allobrogov, pozneje so ga dobili Burgundi, Franki, Nemci.

J. Kalvin in drugi reformatorji so učili tukaj nove nauke. L. 1712. rojen Jean Jacques Rousseau je tukaj izdal svoje prve knjige, ki jih je dal magistrat sežgati.

Leta 1798. je postala Geneva glavno mesto kantona, ki je pristopil leta 1814. kot 22. k švicarski zvezi. Da vidimo takoj življenje v mestu, stopimo s kolodvora v najbolj živahno ulico »Rue du Montblanc«. Prava velikomestna cesta z velikimi trgovinami pada polagoma proti jezeru.

Odloživši v hotelu prtjago, smo nadaljevali po isti cesti ogled mesta, katerega največje zanimivosti hočem na kratko omeniti.

Mimo monumentalnega poslopja glavne pošte v renesanskem slogu in angleške cerkve pridemo k jezeru do 21 m širokega in 260 m dolgega Montblanc-mosta. Razgled raz most je prekrasen. V ozadju snežniki z Montblanc, spredaj mali in veliki Salev, pred nami pa svetlovišnjevo jezero.

Po drugem mostu pridemo k otoku Rousseauja, okrašenemu z njegovim spomenikom.

Place du Mulard (Mülardov trg), to so zgodovinska tla. Tu so nekaj politiški govorniki in voditelji govorili ljudstvu, tu je Kalvin oznanjal nove nauke. Danes se na tem kraju razprostira lep cvetlični vrt, kjer svira večkrat laški orkester najnovišje komade.

Najbolj živahno je na trgu »Bel Air«, kjer se križa večina električnih železnic.

Omeniti moram tudi stolp na otoku jezera, ki je bil — kakor pravi staro poročilo — zidan že za Julija Cezarja. Pred tem stolpom so obglavili junaka Bertheliera, ki so mu v poznejših časih postavili spomenik. Na nasprotni strani je veliko, pokrito tržišče.

Sredi novega trga (Place Neuve) se dviguje velik spomenik, ki predstavlja generala Dufourja na konju. Pred njim stoji konzervatorij, na desno mestno gledališče in poleg muzej Rath.

V bližini je Batiment electoral, katerega glavna dvorana ima prostora za 8000 ljudi in se rabi za volitve, razstave in tudi koncerte.

Na desno leži Viktorija Hall, v čigar dvorani, ki je baje najlepša v Evropi, ima 2000 ljudi prostora. To hišo je daroval mestu prejšnji angleški konzul Barton.

(Dalje.)

IV. oddelek.

O disciplinarnem postopanju proti učnemu osebju.

§ 137. Vsako vedenje stalno ali začasno nameščenih učnih oseb, ki je nasprotno njih dolžnostim, pograja kot službeni pregrešek ali šolski voditelj ali okrajni šolski svet ustno ali pisмено ter opozori obenem na zakonite posledice ponovne prekršitve dolžnosti ali pa kaznuje tako vedenje deželni šolski svet z disciplinarno kaznijo.

§ 138. Disciplinarne kazni so:

- ukor;
- globe do 100 K;
- vzete šolskega vodstva;
- prestavlanje na drugo učno mesto ob lastnih stroških;
- izguba pravice do ene ali več službenih starostnih doklad;
- nepomaknitev v višji plačilni razred ali poznejša pomaknitev;
- odpust iz službe.

Globe se stekajo v normalnošolski zaklad in se pobirajo z utrški od službenih prejemkov dotične učne osebe.

§ 139. Ukori je vselej pismen in mora obsegati pretjho, da se bo strožje postopalo, ako dotična oseba iznova prekrši svoje dolžnosti.

Po triletnem brezgrajnem vedenju se dotični osebi ta kazen več ne šteje.

§ 140. Šolsko vodstvo se sme vzeti kazensko z izpremembo ali brez izpremembe službenega kraja, vselej pa izgubi dotična oseba prejemke, ki so z vodstvom v zvezi.

§ 141. V tem primeru in tudi pri premeštitvi na kako drugo učno mesto v istem okraju mora disciplinarna razsodba obenem določiti vrsto, v katero je poslej dotičnega všteti pri učnem osebju njegovega službenega kraja.

§ 142. Disciplinarna komisija ni pri prisojanju v § 138. navedenih disciplinarnih kazni vezana na nobeno povrstno uporabo kazni.

§ 143. Odpustiti pa se sme iz šolske službe učna oseba praviloma le tedaj, ako vkljub najmanj eni disciplinarni kazni iznova zelo zanemari ali krši službene dolžnosti.

Takoj se sme odpustiti samo tista učna oseba, ki je jako zlorabila strahovalno oblast, se hudo pregrešila zoper vero in pravost.

§ 144. Disciplinarna komisija za učiteljsko obstoji:

- iz načelnika in njegovega namestnika;
- iz treh od deželnega šolskega sveta imenovanih članov in iz enoliko nadomestnikov;
- iz enega člana sodniškega stanu in njegovega nadomestnika;
- iz poročevalcev (referentov).

Načelnika in njegovega namestnika imenuje deželni odbor.

Pod c) navedenega člana in njegovega nadomestnika imenuje predsedstvo c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradcu na podstavi ternopredloza deželnega šolskega sveta izmed sodnikov glasovalcev c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani.

Poročevalce imenuje deželni odbor izmed pravnomožnih deželnih uradnikov, ki so politično-praktični izpit prebili z uspehom.

Stroški disciplinarne komisije se plačujejo iz normalnošolskega zaklada.

§ 145. Disciplinarna komisija je konstituirana, kadar so imenovani načelnik, njegov namestnik in poročevalci.

Načelnik pozove brž, ko je bil imenovan, deželni šolski svet, naj imenuje v § 144. pod b) navedene tri člane in zaradi imenovanja pod c) predloži predsedstvu višjega deželnega sodišča ternopredlogo.

Če člani pod b) in c) iz kateregakoli vzroka niso še imenovani, ko je preteklo 30 dni po tem pozivu, ne vpliva to na sklepčnost disciplinarne komisije.

§ 146. Disciplinarna komisija nastopa uradoma ali vsled ovadbe.

Ovadbe je podajati načelniku disciplinarne komisije.

Ako meni načelnik, da je povoda za disciplinarno postopanje, izroči zadevo enemu izmed poročevalcev kot preiskovalnemu komisarju v izvršitev preiskave in obvesti o tem obdolženca in deželni šolski svet.

Preiskovalni komisar ima dejanski stan po spisih dognati in obdolženca v opravičenju oponositi.

Ustne izpovedbe obdolženčeve, pri čem in pojasnilce je po zapisnikarju zapisati v zapisnik.

Okrajni in krajni šolski sveti in krajni šolski nadzorniki morajo uradno poslovanje preiskovalnega komisarja na njegovo zahtevo podpirati in nemudoma izvršiti zaslische, ki jih zaprosi.

Po dovršeni preiskavi predloži preiskovalni komisar spise načelniku disciplinarne komisije v nadaljnje uradno poslovanje.

Če smatra načelnik obdolženčeve opravilno za zadostno, ustavi nadaljnje postopanje in naznani to pisмено obdolženca in deželnemu šolskemu svetu.

Če se mu pa ne vidi zadostna, odredi ustno disciplinarno obravnavo.

K tej je povabiti:

- obdolženca;
- v § 144. pod b) in c) navedene člane in nadomestnike;
- poročevalca, ki ga je načelnik določil za ustno disciplinarno obravnavo.

Preiskovalni komisar je izključen od te obravnave in se sme pri njej samo kot priča zaslišati.

§ 147. Disciplinarna komisija je sklepčna, če sta razen načelnika in njegovega namestnika navzoča še dva člana.

Ako ni razen načelnika in določenega poročevalca prišel ob določenem času noben član disciplinarne komisije, je načelnik upravičen svojega namestnika privzeti kot tretjega glasovalca.

Kot zapisnikar mora poslovati pravno izobražen deželni uradnik.

§ 148. Obdolženec se sme pri obravnavi posluževati zagovornika, ki si ga izbere izmed svojih stánovskih tovarišev ali izmed oseb, vpisanih v zagovorniškem imeniku.

§ 149. Obravnava se začne z navedbo stvari. Načelnik ali, če je on zadržan, njegov namestnik vodi obravnavo.

Ko so ugotovljene obdolženčeve generalije, poda poročevalec objektivno poročilo o uspehu preiskave in razloži natančno obdolžne točke, a ne da bi izustil kako mnenje o krivdi ali nekrivdi.

Če je obdolženec prišel k obravnavi, dobi takoj po poročevalcu besedo v svoj zagovor.

Potem se zaslišijo priče in izvedenci, ki so se morebiti povabili. naposled pa dobita končno besedo obdolženec in njegov zagovornik.

Disciplinarna komisija odloči v tajnem posvetovanju z večino glasov. Tudi predsednik glasuje. Pri enakem številu glasov velja mnenje, ki je obdolženca ugodnejše.

Komisija mora najprej odločiti, je li dokazovanje smatrati za zadostno ali naj se odredi dopolnitev.

Če meni komisija, da zadostujejo podana dokazila, izreče potem razsodbo o stvari sami.

Razsodbo je izdati pisмено in mora obsegati izrek o krivdi in kazni ter razloge.

Po eno razsodilo je vročiti obdolženca, deželnemu, okrajnemu in krajnemu šolskemu svetu.

Razsodba disciplinarne komisije je končno veljavna in ni zoper njo pravnih lekov.

Deželni šolski svet mora brez odloga ukreniti odredbe, ki izvirajo iz disciplinarne razsodbe.

§ 150. Odpust iz šolske službe ima deželni šolski svet brez disciplinarne razsodbe odrediti, če je bila proti učni osebi izrečena kazenskosodna obsodba, ki jo izključuje od pasivne volilne pravice za občinski zastop. (Oddelek III. § 48. drž. zak. z dne 14. maja 1889. l.).

§ 151. Vsak odpust iz šolske službe je naznaniti ministru za bogočastje in uk, ki priobči to deželnemu šolskemu svetu drugih v državnem zboru zastopanih dežel.

§ 152. Okrajni šolski svet mora odstaviti učno osebo in ji ustaviti prejemke za čas sodne disciplinarne preiskave, ako zahteva učiteljski ugled, da se takoj odstrani iz službe za dobo preiskave.

Pritožba zoper odstavitev nima odločilne moči.

§ 153. Ako bi bilo preživljenje odstavljene osebe ali njegove rodbine v nevarnosti, mora okrajni šolski svet obenem določiti preživnino, ki mu jo je dajati in ki sme znašati največ dve tretjini letne plače, katero je imel tedaj, ko je bil odstavljen.

Ako se pozneje spozna za nekrivega, mu je povrnuti, kar je začasno izgubil službenih dohodkov.

* * *

Poslanec tov. Gangl je na seji šolskega odseka dne 26. t. m. podal v imenu kluba poslancev N. N. S. nastopno izjavo:

Najvažnejše in najnujnejše socialno vprašanje, ki ga naj bi rešil deželni zbor še v tem zasedanju, je ureditev službenih prejemkov kranjskega učiteljstva, katera ureditev naj bi se zaradi nužnosti in neodločljivosti ter zato, ker so v ta namen deželi na razpolago potrebna materialna sredstva, izvedla takoj sama zase, in sicer z veljavnostjo od 1. januarja 1914.

Obžalujem, da se spravlja to poglavito socialno vprašanje v zvezi z drugimi določbami šolskega zakona, ki so bile — vsaj kar se šolskega nadzorstva tiče — zakonjene komaj dne 23. oktobra 1912, dež. zak. št. 66.

Ako se je v pretekli poslovni dobi deželnega zbora obravnaval in sklepal zakon o šolskem nadzorstvu sam zase, ako je bil ta zakon komaj sankcioniran, ne more biti pač nobenega vzroka in izgovora, da bi se tudi službeni prejemki učiteljstva ne mogli ali ne smeli zakoniti sami zase.

Iz dejstva pa, da se rešitev krušnega vprašanja kranjskega učiteljstva spravlja v odvisnost z drugimi, s tem vprašanjem po bistvu ločenimi vprašanji, izvira sumnja, da se hoče regulacija sama zavleči, v čemer nas potrjujejo nekatere določbe v tem zakonskem načrtu, ki se more o njih z vsoto gotovostjo soditi, da jih vlada ne more predložiti v Najvišjo sankcijo, ker jemljejo učiteljskemu pravico, iskati svojim interesom zavetja in pomoči pri višjih oblasteh; n. pr. določba, da je razsodba disciplinarne komisije kon-

čno veljavna in da ni zoper njo pravnih lekov. (§ 149. odstavek 10, zak. načrta).

Toda vzlic temu bi bila N. N. S. pripravljena sodelovati ob razpravah tega zakonskega načrta, ako bi ta vsaj od daleč odgovarjal njenim principom glede na uredbo šolstva in gmojnega vprašanja učiteljstva.

Ampak določbe tega načrta stoje z našimi načeli v diametralnem nasprotju in so učiteljskemu v nekaterih točkah celo na kvar, da ne moremo pri njih zakonitvi prevzemati nobene odgovornosti. To odgovornost naj nosi večina sama!

Že ta programna načelna razlika nam ne daje nič upanja, da bi imelo naše sodelovanje kaj uspeha, da bi naši izpremiševalni predlogi ublažili, izbrisali silo in krivico, ki se potom tega zakona obeta učiteljskemu. Naše sodelovanje je nemogoče in bi bilo brezuspešno tudi zatogadelj, ker je bila na zadnji javni seji deželnega zbora vojvodine Kranjske iz ust poslanca in klubovega načelnika večine izrečena v parlamentarnem življenju doslej neznan beseda, da bo večina odklonila vsak predlog, ki pride od naše strani!

Končno pa je naše sodelovanje nemogoče zlasti še zato, ker nečemo in ne moremo biti udeleženi ob prevaranih upih kranjskega učiteljstva, ker nečemo in ne moremo biti izdajalci njihovih vitalnih zahtev, ker nečemo in ne moremo dati povoda novim bolestim, vzdihom in solzami!

Odgovornost — kakor že rečeno — naj nosi za vse to stranka večine!

Zahteve N. N. S. glede na končno ureditev službenih prejemkov učiteljstva so izražene v našem nujnem predlogu, ki smo ga vložili dne 5. t. m., ki pa še ni prišel na utemeljevanje.

Te zahteve naše stranke se popolnoma krijejo z zahtevami vsega avstrijskega učiteljstva, kar nam dokazuje tudi spomenica Slomškove Zveze z dne 11. februarja t. l., ki se v svoji točki III., št. 2, izreka solidarno s temi zahtevami.

Ako bi v tem odločilnem trenutku odrekli učiteljskemu upravičenost in utemeljenost njegovih zahtev, bi s tem pokazali, da ne znamo ceniti njegovega kulturnega dela in da mu nečemo zagotoviti tiste eksistence, ki odgovarja bistvu § 55. drž. šol. zakona.

N. N. S. ve, da je le četrstoletnemu skupnemu delu vsega avstrijskega učiteljstva pripisati zaslugi, da dobe dežele predokaze od države; N. N. S. pa je tudi prepričana, da so ti predokazi namenjeni v prvi in edini vrsti učiteljskemu.

Ta denar je torej denar učiteljstva, in to povsem opravičeno zahteva, da se od njega samega priborjeni denar porabi samo za učiteljsko!

In z ozirom na sredstva, ki jih dobi naša dežela od države, bi se lahko plače našega učiteljstva izenačile plačam državnih uradnikov od XI. do VIII. činovnega razreda. Potem bi bilo tega krušnega boja konec, in uvedene bi bile normalne razmere.

§ 112 tega načrta pa ni samo docela nasproten temu postulat, nego n. pr. v I. razredu niti za vinar ne izboljšuje — kar se tiče temeljne plače — položaja sedanjega učitelja I. plač. stopnje in je n. pr. učitelj v

me je gledal in poslušal bolnik. Ko sem vstal in mu rekel: »Dragi Josipe, obiščem Te kmalu zopet« — tedaj se mu je vdrla debela solza po bledem licu in, poproživši mi roko, dahnil je komaj slišno: »Da, da, dragi Janko, kmalu me zopet obiščeš, ko me boš kropil.«

Rosnim očesom sem naglo zapustil sobo.

In zgodilo se je tako, kakor je rekel: že v petek, 20. t. m., sem bil zopet v šoli v Selcih, raz katero je plapolala črna zastava, da tovariša pokropim in se udeležim njegovega pogreba. Ta je bil jako lep. Udeležilo se ga je precej tovarišev in tovarišic, na čelu jim okrajni šol. nadzornik, g. Karel Simon. Med pogrebi si videl ljudi vseh slojev. Pogled na žalujočo in bolešno sopogo bi bil omečil kamenito srce! Udeležila se je pogreba šolska mladina z zastavo, ognjegasci, sorodniki in nebroj žalujočih. Pod vodstvom tovariša V. Rusa so tovariši pevci zapeli ganljivo žalno pesem pred šolo in na pokopališču. Žalni izprevod je vodil predsednik krajnega šolskega sveta, župnik J. Kepec, ob asistenci kaplana Tavčarja in pokolnikovega brata, frančiškana Jegliča. Veliko vencev je dičilo krsto. V cerkvi sta proizvajala Gruberjev »Requiem« g. Anton Tevž in tovariš Janko Mihelčič, prvi kot organist, drugi kot pevec-baritonist. Rešila sta svojo nalogo izborno. Tevž je

mlad, spreten organist, a tovariš Mihelčič je briljiral s svojim fenomenalnim baritonom. Škoda, da se mladi tovariš stalno ne posveti pevski karieri!

Na pokopališču je Jegliču v slovo ganljivo govoril g. nadzornik sam. Potem smo tiho in resno odšli ter se v gostilnici Jegličevega tasta, g. Fr. Šliberja, sestali k obedu. Gosp. Šliber nam je brezplačno postregel z izbornim rizlingom, na čemer mu hodi lepa hvala.

In sedaj počivaš, dragi Josipe, na pokopališču v Selcih ob znožju gora, ki sem jiti opeval jaz v pesmi »Na Gorenjskem« v »Zvončku«. In zdi se mi, kakor da citiraš moje verze:

Ko izdihnem, v vašem znožju jaz trpin bom pokopan, mir uživaj bodem božji, ki mi tu je bil neznan... Sladko počivaj, blaga duša! Bukovica, 23. februarja 1914.

Janko Leban.

ERLINDA BERNARDOVA: Moje potovanje po Švici.

(Dalje.)

Genova (Genf).

imenovana »švicarski Paris«, ima samo 125.000 prebivalcev, toda nudi meščanu

kakor tujcu isto, kot mesto s 500.000 prebivalci. Razprostira se ob jezeru in na obeh bregovih Rhone. V prvem stoletju je bilo mesto Allobrogov, pozneje so ga dobili Burgundi, Franki, Nemci.

J. Kalvin in drugi reformatorji so učili tukaj nove nauke. L. 1712. rojen Jean Jacques Rousseau je tukaj izdal svoje prve knjige, ki jih je dal magistrat sežgati.

Leta 1798. je postala Geneva glavno mesta kantona, ki je pristopil leta 1814. kot 22. k švicarski zvezi. Da vidimo takoj življenje v mestu, stopimo s kolodvora v najbolj živahno ulico »Rue du Montblanc«. Prava velikomestna cesta z velikimi trgovinami pada polagoma proti jezeru.

Odloživši v hotelu prtjago, smo nadaljevali po isti cesti ogled mesta, katerega največje zanimivosti hočem na kratko omeniti.

Mimo monumentalnega poslopja glavne pošte v renesanskem slogu in angleške cerkve pridemo k jezeru do 21 m širokega in 260 m dolgega Montblanc-mosta. Razgled raz most je prekrasen. V ozadju snežniki z Montblanc, spredaj mali in veliki Salev, pred nami pa svetlovišnjevo jezero.

Po drugem mostu pridemo k otoku Rousseauja, okrašenemu z njegovim spomenikom.

Place du Mulard (Mülarodov trg), to so zgodovinska tla. Tu so nekaj politiški govorniki in voditelji govorili ljudstvu, tu je Kalvin oznanjal nove nauke. Danes se na tem kraju razprostira lep cvetlični vrt, kjer svira večkrat laški orkester naj-novejše komade.

Najbolj živahno je na trgu »Bel Air«, kjer se križa večina električnih železnic.

Omeniti moram tudi stolp na otoku jezera, ki je bil — kakor pravi staro poročilo — zidan že za Julija Cezarja. Pred tem stolpom so obglavili junaka Bertheliera, ki so mu v poznejših časih postavili spomenik. Na nasprotni strani je veliko, pokrito tržišče.

Sredi novega trga (Place Neuve) se dviguje velik spomenik, ki predstavlja generala Dufourja na konju. Pred njim stoji konzervatorij, na desno mestno gledališče in poleg muzej Rath.

V bližini je Batiment electoral, katerega glavna dvorana ima prostora za 8000 ljudi in se rabi za volitve, razstave in tudi koncerte.

Na desno leži Viktorija Hall, v čigar dvorani, ki je baje najlepša v Evropi, ima 2000 ljudi prostora. To hišo je daroval mestu prejšnji angleški konzul Barton.

(Dalje.)